

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Kenedy Géza*
Cím: *Budapest krizisben*

Forrás: *8 órai ujság*

Bn

1924. 1. 10.

Osztályozás

Tárgy *352*

Hely

Idő *"1924"*

Személy

Helyszám *352 "1924"*

Budapest krizisben.

Írta: Kenedy Géza.

Senki fia előtt nem titok, hogy Budapest sohasem bírt a magyar nemzet liúktető szive lenni, aminek 1872-ben szánták. Fél-százados fejlődése fényes, ragyogó, szinte csodálatos volt, de hirtelen fölszívott gazdagságával az ország jólétét gyarapítani, kozmopolita színű műveltségével pedig a magyar életet besugározni nem tudta. Még a szép, férfias magyar nyelv is valami szintelen dialektussá keshedt el rengeteg füstös kávéházaiban.

Tulságba esni azonban nem szabad. A gyorsan megnőtt nagyvárosnak ezeket a kamaszvásottságait a haladó élet, ha a béke tovább tart vala, bizonyosan kipallérozta volna; hiszen a régi 20 millió országlakos közt 900 ezer fővárosi lakos az egésznek csak 4,5 százaléka volt, tehát elenyésző kisebbség. Azt is meg kell vallani, hogy Budapest törvényhatósága a multban sok szép és jó közművet alkotott, kivált pedig pompás iskolákat, noha drágán, a közjövödelmek tetemes eladósításával. Az első hiba mindenesetre az volt, hogy az egymást követő kormányok az állam felügyeleti jogát a fővárosra alig gyakorolták és az autonómia messze tulbecsülésével eltúrték,

hogy Budapest egész kis önálló állammá nője ki magát külön parlamenttel, külön kis kormánnyal, külön rossz gazdaságkodással, külön eladósodással, külön nagy automobil-parkkal és külön kis polgári korrupcióval. Végül jött a háboru és mindaz a sok rossz, ami beléle következett, utána pedig a legrosszabb, a trianoni béke. Ez az ország lakosai számát 8 millióra szállította le, ellenben Budapestét 1 millión is felülemelte, ami közel 12,5 százalék, aránylag tehát csaknem háromszor olyan nagy néperő, mint a régi volt; tehát ma már pusztá nyers hatása is sokkal nagyobb, műveltségi tényezőiről nem is szólva. Világos, hogy ebben a viszonylatban a kormány felelőssége is sokkal nagyobb az ország irányában Budapestért.

Most pedig azt a leverő tényt kell megállapítani, hogy a Wolf-féle keresztény vezetésnek a fővárost egyáltalán nem került háboru-okozta romlásaiából kiragadni. Ez bizonyosan nem a jószándékon mulott, hanem azon, hogy a tulságos nagy bizottságba az országos politikát, annak is inkább a gyűlölködéseit behurcolták.

Ezzel azután a régi hibák „jogfolytonossága” helyre is volt állítva. A régi pazarlás vigan folyt tovább, az évi budget lehetetlen hiányokat mutatott, a város új közüzemei rémes passzívákát zuditottak a polgárok nyakába és az egész adminisztrációban botrányos fegyelmetlenség terpszkedett el. A villamosüzemek ellenben rosszul működnek; napról-napra egész városrészek maradnak sötéten, a közuti kocsik sűrűn akadoznak, szintugy a vízvezeték is és minél drágábbak a díjak, annál rosszabb a közszolgálat. A legrosszabb pedig az, hogy az elvesztett, — de amugy sem mintaszerű régi kötelesestudást sem visszaállítani, sem fegyvellemel pótolni nem bírták. — A krizis tehát általános; de megoldásával is sietni kell, mivel az európai kölcsönt csak tiszta állapotban kapjuk meg.

Ha most mindezeknek és a többi, nem részletezett bajoknak az okát közös nevezőre hozzuk, mindig csak az a vége, hogy a laza kormányellenőrzés alatt az egész fővárosi municipium keveset adminisztrált, de igen sokat politizált, amivel a polgárok javarészét, — hol ebből, hol abból a felekezethől, — magától alaposan elriasztotta. A következés: kortesélet, pártmarakodás, pártkorrupció és ehhez hasonló mindenféle jó, ami a közigazgatási energiákat fölemésztette és mindenféle

viszsaélésnek rést nyitott. A fegyvelmetől itt már nem is fél többé senki, ha csak akkora városatyá-rokona vagy ismerőse is van a bizottságban, mint a kisujjam.

Aki pedig a romlásnak mindezeket a dolgait elfogulatlanul és gyűlölet nélkül nézi, tisztában van azzal, hogy nem fog itt érne addig semmit semmiféle reform, amig ennek az autonóm parlamenti játéknak és politikai megalomániának vége nem lesz. Gyalogjáró beszédben: a kormány ezen az általános krizisen csak ugy segíthet, ha a választásokat a gyökeres rendezésig elhalasztja, a kormánybiztos megbizását bizonytalan időre meghosszabbítja, szigoru utasításokat ad neki s az új municipiális törvényben a főváros egész autonómiáját a változott korhoz alkalmazva, minden politika lehető ki-rekesztésével, egészen ujra rendezi, azután pedig szigoruan ellenőrzi az ad-

ministratív munkát.

A sikert pedig arról lehet majd megtudni, hogy a választásokon nem a körületenkint bepácolt szavazatok terem-

a maguk képére a városatyákat, hanem a fővárosi független polgároknak eleddig alaposan agyonvert nyilvános érdeklődése.